

MAGYAR JUHÁSZAT

ÉS KECSKETENYÉSZTÉS

Szerkeszti
a szerkesztőbizottság

23. évfolyam
2014/6

KUKOVICS SÁNDOR

Az EU juh- és kecskehústermelése és piaca

..... **II-VIII**

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG TAGJAI: **Bátor Árpád**, A JUH TERMÉKTANÁCS ELNÖKE, **Dr. Jávor András**, EGYETEMI TANÁR, ELNÖKSÉGI TAG,
Dr. Kukovics Sándor, ÜGYVEZETŐ IGAZGATÓ, JUH TERMÉKTANÁCS
Dr. Békési Gyula, **Dr. Mucsi Imre**, EGYETEMI TANÁR, • Szerkesztette: **Avar László**

Az EU juh- és kecskehústermelése és piaca

Az EU juh- és kecskehús piaci folyamatainak elemzésére-értékelésére évente kétszer (áprilisban és októberben) kerül sor az EU Juhhús- és Kecsehús-Előrejelző Munkabizottságának ülésén. A következőkben a legfrissebb információkat foglaljuk össze, részben a DG AGRI adatai, részben az egyes tagállamok szakértőinek elemzési alapján.

I. Az EU juh- és kecskehúspiaci folyamatai

1.1. A termelés és a létszám

Az EU DG AGRI C3 osztálya összegzésében bemutatott elemzésben nyomon követhető az ágazat további zsugorodása a létszámban, a termelésben, a fogyasztásban, az importban, ugyanakkor a piaci nyitás is az intenzív exportnövekedésben.

Az összesített adatok szerint 2013-ban 50 millió alá csökkent (49,732 millió egyed) az EU-ban hivatalos vágóhidakon levágott állatok száma (ez súlyban 759.421 tonna), amit 12,170 millió nem hivatalosan levágott állat (döntően juh és kis hányadban kecske, 134.580 tonna) létszáma egészítette ki. Az összesen levágott

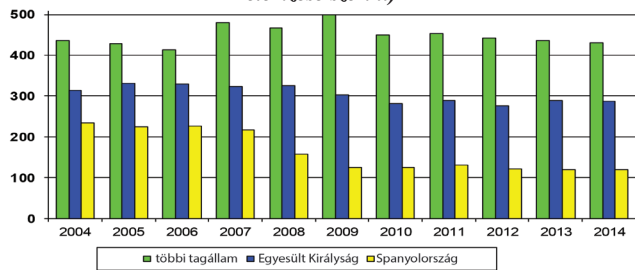
állatok száma 61,902 millió, és az előállított csontos hús mennyisége 894.001 tonna volt. Az előrejelzések szerint a hivatalos vágások adataiban 2014-ben mintegy 1,5% csökkenés várható létszámban és 1,9% súlyban. A nem hivatalosan vágott állatok adataiban alig várható érdemi változás, így az összes húshozam 2014-ben 1,6% zsugorodást eredményezhet. Az elmúlt évek változásainak tendenciái a mellékletben nyomonkövethetők (1. ábra).

A fentiek azt jelentik, hogy az egyes tagállamokban előforduló létszámnövekedés (pl. Csehország, Románia) ellenére tovább csökken a termelő juh- és kecskeállomány az EU-ban. A fenti adatok,

valamint a kecskeállomány a 12 millió körüli létszáma azt jelenti, hogy a termelő juhállomány alig haladja meg az 53 millió egyedeket.

A termelő létszám legnagyobb hányadban az Egyesült Királyságban és Spanyolországban van, amelyeket Görögország és a mögé felzárkózott Románia követ a következő lépcsőben (2. ábra). A létszámsorrendben Franciaország és Olaszország foglalja el a következő lépcsőt. A többi juh- és kecsketartó tagállamban tartott állatlétszám lényegesen elmarad az előbbiektől. Ezek az alábbiak: Írország, Portugália, Németország, Bulgária, Hollandia és Magyarország. A többi tagállamban lényegesen kevesebb állatot tartanak. A kecskelétszámot tekintve Görögország vezető szerepe egyértelmű, amit Spanyolország, Franciaország, Románia, Olaszország, Portugália, Hollandia és Bulgária követ a listában, s a többi messze elmarad az előzőektől. A fejt juhállományokat tekintve Románia lépett az első helyre, meghaladva Görögországot,

3. ábra: Az Egyesült Királyság és Spanyolország bárányhús-termelése az EU többi tagállamának együttes termeléséhez hasonlítva (1000 tonnában, nem hivatalos vágásokkal együtt, a DG AGRI C3 elemzése szerint)

4. ábra: Az EU nehéz- és könnyűbárány vágott test árának alakulása (DG AGRI C3 elemzésében)

Olaszországot, Spanyolországot, Franciaországot és Bulgáriát. A többi esetében ezek nagysága és aránya sokkal kisebb. Az előállított bárányhús mennyiségét tekintve az Egyesült Királyság és Spanyolország szerepe meghatározó (3. ábra).

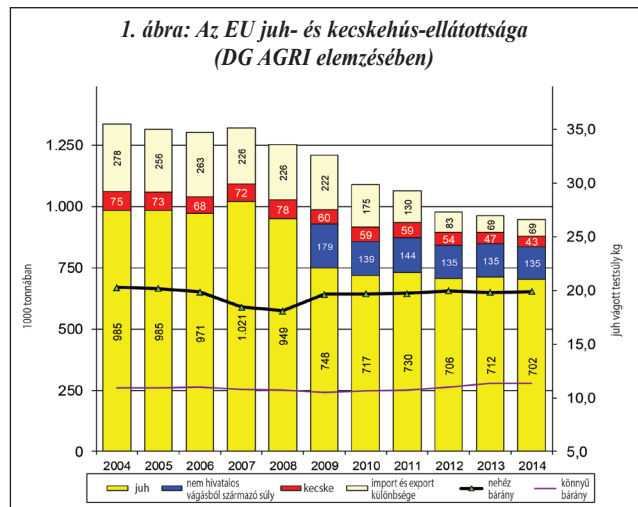
1.2. Az árak

Az elmúlt évek éven belüli árhullámzása ellenére a nehézbárányok ára folyamatosan növekvő, a könnyűbárányok ára pedig csökkenő tendenciát követ. Ez a folyamat oda vezetett, hogy az EU átlagárakban a könnyűbárányok ára a nehézbárányok ára alá esett (4. ábra).

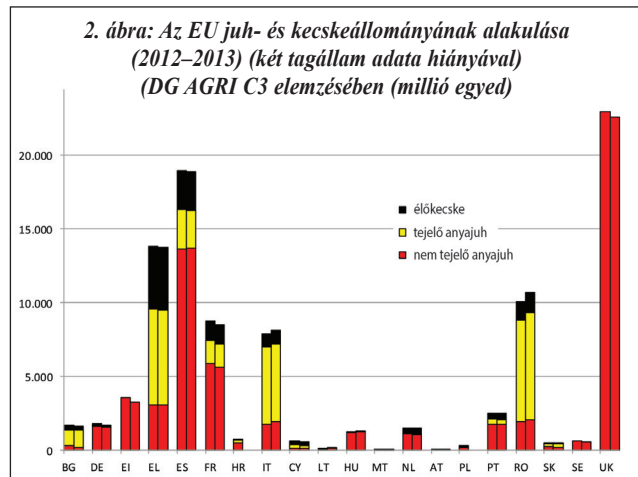
A nehézbárányok árának évek közötti változásait vizsgálva (5. ábra) látható, hogy az árak 2014-ben lényegesen meghaladják a 2013-as árakat, de még elmaradnak a 2011-es, kiemelkedőnek tekinthető adatoktól. A következő időszakra vonatkozó kilátások szerint az emelkedés a húsvéti szezon (katolikus és ortodox) végéig folytatódik, és a csökkenésre május második felétől lehet számítani.

A könnyűbárányok ára (6. ábra) 2014-ben jelentős mértékben elmarad a 2013. évi adatoktól, és csak a katolikus húsvéti szezon vége fele emelkedett afölé, de messze elmarad a 2012-es és 2011-es ártól. Az utóbbi évek könnyűbárányok árában bekövetkezett folyamatait tekintve (7. ábra) azt láthatjuk, hogy az EU átlagárak kialakításában két ország játsza a főszerepet. Spanyolország könnyűbárányárai messze az EU-átlag felett vannak, míg Görögország árai mélyen az alatt. A két ország árai között 150–200 €/100 kg különbség is előfordult az utóbbi években. Tekintettel arra, hogy az EU könnyűbárány-termelésének 73%-át adja e két tagállam,

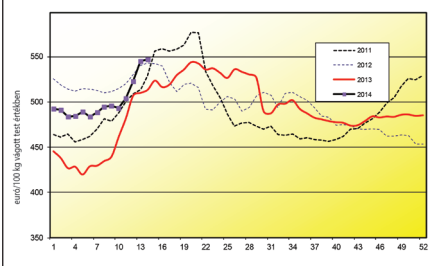
1. ábra: Az EU juh- és kecskehús-ellátottsága (DG AGRI elemzésében)

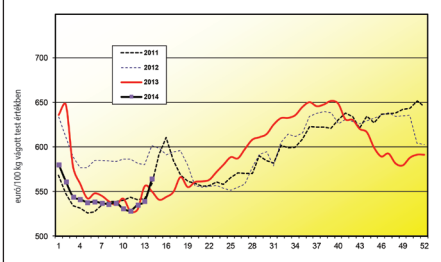
2. ábra: Az EU juh- és kecskeállományának alakulása (2012–2013) (két tagállam adata hiányával) (DG AGRI C3 elemzésében (millió egyed))

5. ábra: A nehézbáránár alakulása az EU-ban 2011–2014 (a DG AGRI C3 elemzésében)

6. ábra: A könnyűbáránár alakulása az EU-ban 2011–2014 (a DG AGRI C3 elemzésében)

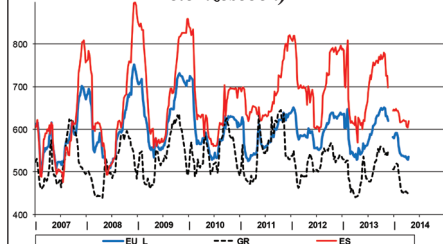
lam, az előbbi magas árait EU-szinten lerontja az utóbbi gyenge árszínvonal. Ezt a folyamatot az is „segíti”, hogy a spanyol báránelőállítás csökken, a görög pedig növekszik. (Az így kialakult EU-átlagár a magyarországi árakat is lefelé módosítja, ami a hazai ágazat gazdaságossági szintjét is jelentős mértékben rontja – a jelentéstevő értékelése szerint.)

Az EU árakat jelentős mértékben befolyásolják nemzetközi piaci árak is, amelyek közül az új-zélandi és az ausztrál árak a leginkább meghatározók, lévén ez a két ország a legnagyobb exportőr, és határozza meg a világpiaccon elérhető húsmennyiséget. Tekintettel arra, hogy a könnyűbárán csak az EU déli tagállamaiban része a termelési és fogyasztási kultúrának, ezért ezek árait csak a „belső piaci árak” határozzák meg, azokra nincs közvetlen hatással a világpiac. A nehézbáránárakban 2011-ben következett be egy csúcs, amit egy csökkenő tendencia követett (8. ábra). E csúcsban az uruguayi és az ausztrál árak megközelítették az EU-átlagárakat. Ezt követően a fő EU-beszállítók árai csökkentek, míg az EU belső ára a 2013 elejéig tartó folyamatos visszaesést követően ismét erőteljesen nőtt. 2014 első negyedévére az EU-árak megközelítették a 2011-es csúcsot, míg a többi exportórnél ez nem következett be, bár az új-zélandi árak hasonló emelkedő tendenciát mutattak.

1.3. Az import alakulása

Az EU juh- és kecskehús importja 2010 és 2012 között folyamatosan csökkent, és 2013-ban viszont egy 5%-os visszaemelkedés következett be (9. ábra). A 2013-as és 2014-es importadatokat összevetve viszont már 6,7%-os visszaesés volt tapasztalható, annak ellenére, hogy Macedónia és Uruguay ide irányuló exportja hatalmas arányban nőtt. Az import-

7. ábra: A spanyol és a görög könnyűbáránárának heti változása az EU-átlagárhoz hasonlítva (A DG AGRI C3 elemzésében)

8. ábra: Az EU átlagos nehézbáránárjai és a nemzetközi piaci árak összehasonlítása (a DG AGRI C3 elemzésében)

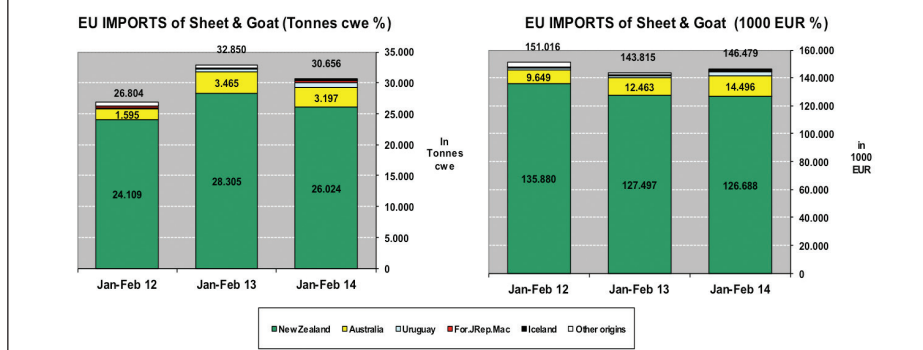

adatokban továbbra is Új-Zéland a meghatározó, lévén 84%-ot meghaladó a részaránya. A 10% körüli értékkel szereplő Ausztrália van a második helyen. Ez nyomon követhető a beszállítók mennyiségi arányaiban (10. ábra), és a beszállított ár értékében egyaránt.

9. ábra: Az EU juh- és kecskehús, valamint élőállat importja Kereskedelmi adatok (Comext) (DG AGRI C3)

	2010		2011		2012		2013		Jan-Feb 14		Compared to Jan-Feb 13
	tonnes	%	tonnes	%	tonnes	%	tonnes	%	tonnes	%	
New Zealand	211.450	82,7%	192.989	82,2%	170.113	84,7%	178.696	84,4%	26.024	84,9%	- 8,1%
Australia	22.046	8,6%	21.098	9,0%	17.632	8,8%	19.645	9,3%	3.197	10,4%	- 7,7%
Uruguay	4.533	1,8%	4.975	2,1%	3.505	1,7%	3.265	1,5%	840	2,7%	+ 89,4%
For.JRep.Mac	2.663	1,0%	3.055	1,3%	2.527	1,3%	2.666	1,3%	239	0,8%	+ 140,4%
Iceland	2.382	0,9%	2.073	0,9%	1.102	0,5%	1.441	0,7%	140	0,5%	+++
Chile	5.856	2,3%	5.317	2,3%	3.225	1,6%	3.984	1,9%	118	0,4%	- 60,0%
Argentina	5.982	2,3%	4.301	1,8%	1.943	1,0%	1.115	0,5%	60	0,2%	- 71,5%
Falkland Is.	532	0,2%	607	0,3%	616	0,3%	740	0,3%	26	0,1%	+++
Other Origins	786	0,3%	890	0,4%	894	0,4%	902	0,4%	39	0,1%	- 57,9%
EXTRA EU	255.697		234.697		200.940		211.714		30.656		
% change				- 8%		- 14%		+ 5%		- 6,7%	

10. ábra: Az EU juh- és kecskehús, valamint élőállat importja Kereskedelmi adatok (Comext) (tonna és euró százalékban, forrásonként) (DG AGRI C3)

2013 végére megközelítette a 600 NZ\$/100 kg szintet, majd 2014 év első negyedének végére 480 NZ\$/100 kg-ra esett vissza.

1.4. Az exportadatok alakulása

Az utóbbi években intenzív emelkedés következett be az EU juh- és kecskehús exportjában, amelyben meghatározó hányadot képviselt az élőállat-kivitel. Ez az export 61%-ot növelt 2011-ben 2010-hez képest, majd az export növekedési aránya csökkent (2012 – 37%; 2013 – 34%; 2014 eleje 24%), de a kivitt mennyiség intenzíven növekedett (12. ábra). Az exporton belül alapvetően megváltozott a célpiacok sorrendje: Líbia és Hongkong részaránya 2013-ban már meghaladta a 31–31%-ot, míg a megelőző években vezető Jordánia a harmadik helyre csúszott vissza.

A fenti növekedés intenzitása az elmúlt időszak januári-februári adataiban is nyomon követhető (13. ábra). A mennyiség mellett a kivitt juhhús értéke is rohamosan nőtt, amelyen belül Líbia részaránya meghatározóvá vált.

Az export keretén belül a hústermékekkel szemben az élőállat kivitel aránya intenzíven növekedett 2010 óta, és ez a folyamat az utóbbi két évben erősödött meg igazán. A kivitelben a friss hús mennyisége is nőtt, a fagyasztott hús mennyisége mellett, és az év eleji hónapokban a faggyú és belsőség kivitele ugyancsak emelkedett (14. ábra).

Az élőállat kivitelben 2011-ben alapvetően az éves kor alatti bárány export dominált, míg ezt követően a felnőtt juh export vette át a vezető szerepet (15. ábra). Ezen belül a román juh mellett a spanyol öreg, selejt anyajuh számára is elhelyezési lehetőséget teremtett ez a folyamat. Úgy tűnik, hogy az arab tavasz első, meghatározó szereplője az EU-ból szerzi be a kiesett termelő juhállományának pótlását, és a hazai fogyasztás fedezetét is. Ennek keretében a felnőtt juhhús fogyasztása jobban megfelel az ottani szokásoknak, és egyúttal ez lényegesen alacsonyabb áron beszerezhető.

1.5. Az EU ágazati mérlege

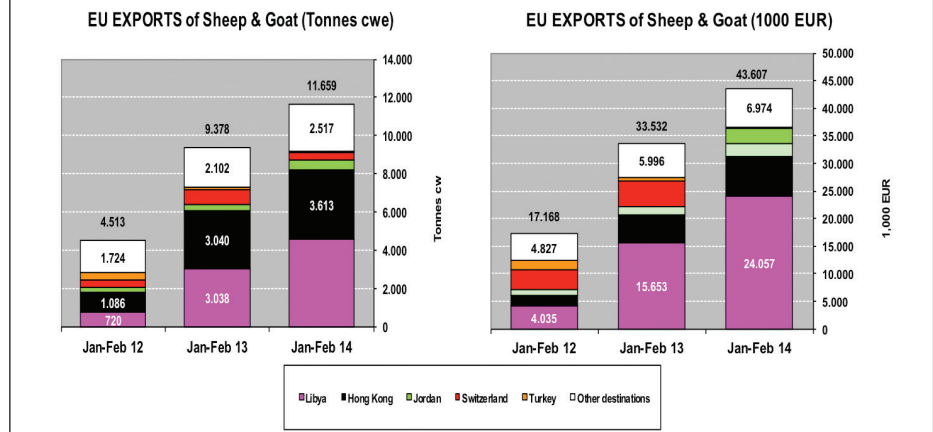
Az EU belső juh- és kecskehús-ellátottságának az előbbi folyamatok eredményeként kialakult változása, illetve az import csökkenése és az export növekedése jól követhető a 16. ábrán.

A hosszabb távú elemzés eredménye szerint az EU juh- és kecskelétszáma, valamint hústermelése mellett a fogyasztása is csökken-

12. ábra: Az EU juh- és kecskehús, valamint élőállat exportja
Kereskedelmi adatok (COMEXT, tonna vágott-test – egyenértékben – cwe) (DG AGRI C3)

	2010		2011		2012		2013		Jan-Feb 14		Compared to Jan-Feb 13
	tonnes	%	tonnes	%	tonnes	%	tonnes	%	tonnes	%	
Libya	674	2,7%	1.707	4,2%	13.628	24,5%	23.389	31,4%	4.574	39,2%	+ 50,6%
Hong Kong	1.350	5,3%	4.404	10,9%	14.014	25,2%	23.125	31,1%	3.613	31,0%	+ 18,8%
Jordan	4.408	17,5%	5.235	12,9%	5.836	10,5%	7.032	9,4%	555	4,8%	+ 77,4%
Switzerland	2.213	8,8%	2.661	6,6%	2.846	5,1%	3.239	4,4%	384	3,3%	- 49,3%
Ghana	2.530	10,0%	1.813	4,5%	2.271	4,1%	3.139	4,2%	367	3,2%	- 24,7%
Lebanon	2.418	9,6%	2.774	6,8%	2.336	4,2%	2.403	3,2%	335	2,9%	- 52,3%
Thailand	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	399	0,5%	228	2,0%	+++
Algeria	102	0,4%	0	0,0%	276	0,5%	1.355	1,8%	216	1,9%	+++
Ivory Coast	414	1,6%	392	1,0%	565	1,0%	1.117	1,5%	179	1,5%	+ 104,6%
Tunisia	141	0,6%	60	0,1%	1.512	2,7%	893	1,2%	169	1,4%	+++
U.A.Emirates	#N/A	#N/A	#N/A	#N/A	#N/A	#N/A	#N/A	#N/A	84	0,7%	+ 75,4%
Guinea	0	0,0%	17	0,0%	12	0,0%	425	0,6%	78	0,7%	+++
Canada	0	0,0%	4	0,0%	35	0,1%	129	0,2%	65	0,6%	+ 155,5%
Afghanistan	327	1,3%	524	1,3%	497	0,9%	239	0,3%	58	0,5%	+ 73,8%
Other Destinations	#N/A	#N/A	#N/A	#N/A	#N/A	#N/A	#N/A	#N/A	754	6,5%	+ 19,7%
EXTRA EU	25.247		40.579		55.563		74.467		11.659		
% change			+ 61%		+ 37%		+ 34%		+ 24,3%		

13. ábra: Az EU juh- és kecskehús, valamint élőállat exportja
Kereskedelmi adatok tonna vágott-test egyenértékben és euróban (COMEXT) (DG AGRI C3)

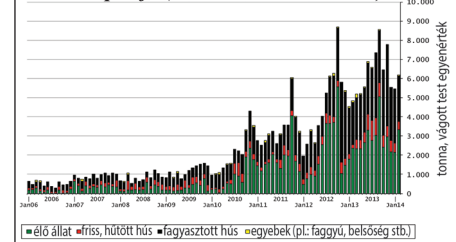
ni fog. Emellett az elérhető import mennyisége is tovább csökken (17. ábra), de a kivitel mennyisége tovább emelkedik.

Az egy főre jutó juh- és kecskehús-fogyasztás az elmúlt 10 évben folyamatosan csökken az EU-ban, még a nagyfogyasztó tagállamokban is, az EU-12-tagállamokban pedig eleve kisebb szintű volt. Ez az érték 2007-ben még 2,75 kg volt, és a 2014-ben várható mennyiség 2,07 kg lesz. Az értékcsökkenésben benne van az is, hogy a fogyasztók jelentős hányada az olcsóbb baromfi és sertéshús fogyasztása felé fordult.

A bemutatott változások érdekes módon növelték az EU önellátottsági szintjét. Ennek értéke 2007-ben még alig haladta meg a 80%-ot (80,8%), 2013-ra pedig már elérte a 87,7%-ot, amely érték várhatóan mintegy 0,5%-kal csökken 2014-ben.

E tendencia azt jelenti, hogy tovább csökken az elérhető juh- és kecskehús mennyisége az EU piacain. Az EU belső fogyasztóinak jelentős hányadánál az elmúlt években bekövetkezett gazdasági válság utóhatásai következtében korlátozottabbá vált bevételek miatt az egy főre jutó átlagfogyasztás is némileg csökkenni fog. Ezt a negatív folyamatot segíti a jelenlegi ár, valamint a városi lakosság és a fiatal fogyasztók alacsony szintű ismerete a juhhúsról és a kecskehúsról mint nemcsak ünnepi táplálékról, illetve az ágazat termékeinek szükségétől elmaradó promóciója.

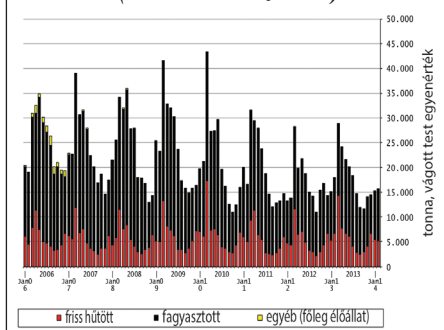
14. ábra: Az EU-28 juh- és kecsketermék exportja (DG AGRI elemzésében)

II. Tendenciák az egyes tagállamokban

Bulgária – Az elmúlt évek csökkenő tendenciája tovább folytatódik a kecskelétszámban, és 2014-re 277 732 egyed (benne 252 736 anya) jöhetnek. Ennek okát a kecsketej nem megfelelő értékelésében és a kecskehús-fogyasztás minimális szintjével magyarázzák. A juhlétszám az egyed alapú támogatás eredményeként újraépülőben van, és némi emelkedésre is számítanak (1,385 millió, benne 1,275 millió anyajuh) 2014-ben. További intenzív emelkedést várnak a KAP-reform eredményeként, amit segít a Qatar importigénye. Az utóbbi 100 millió eurós üzletet hoz az országnak (de még nem indult el). A bárányok felvásárlási ára meglehetősen alacsony, a termelési költséget sem fedezi, és a 2014-es szerződéseket április

11. ábra: Az EU juh- és kecsketermék importja (DG AGRI elemzésében)

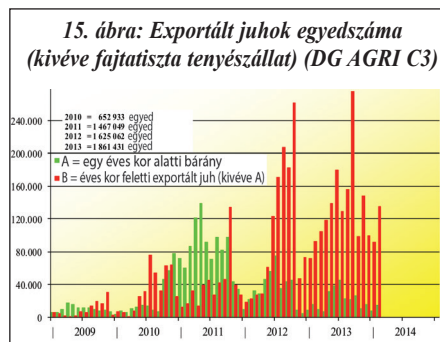
közepéig még nem is kötötték meg. Az árak magasabbak áprilisban és májusban (húsvéti szezon), de a hathónapos bárány felvásárlási ára augusztusban csak 1€/kg élősúly. A juhtej ára jelenleg alacsony (0,75€/liter), de a hiány miatt az idei szezonban jelentős emelkedésre számíthatnak.

A termelésüket és az exportjukat a török import határozta meg, ami csaknem teljesen leállt tavaly (állategészségügyi okokra hivatkozva). Az olasz könnyűbáránypiacukat elvesztették, és a jelenlegi meghatározó vevőjük Görögország és Horvátország. A húsimportjuk alig több 400 tonnánál, de az exportjuk meghaladja az ezer tonnát 2014-ben. Az „átvonuló” román bárányok miatt mintegy 130 ezer élő bárány importjára és 170 ezer egyed exportjára számíthatnak. A bárányfaj 2012-ig 600€/100 kg-ra nőtt, de azóta megfordult a tendencia és 2014-re 530€/100 kg árat várnak (vágott-test-egyenértékben). Az egy főre jutó fogyasztás a 2011-es visszaesést követően (1,49 kg/fő – a kiváló török piac mindent elvitt) növekszik, és remélhetően 2015-re ismét eléri a 2,2 kg-ot.

Csehország – A kecskelétszám nyhke emelkedéssel 2014-ben eléri a 26 ezer egyed (binnen 16 ezer anya). A juhlétszám emelkedési üteme egy kicsit nagyobb, 2014-re eléri a 230 ezer egyed (binnen 135 ezer anya). Élőjuh-kivitelük alig néhány egyedre korlátozódik. Húskivitelük alig 60 tonna, -importjuk viszont 350 tonna szintet érhet el 2014-ben. Az egy főre jutó fogyasztás 0,27 kg/év, önellátottságuk eléri a 92%-ot. A nehézbarányok ára folyamatosan emelkedéssel 2014-ben eléri a 3,8€/kg szintet (vágott test egyenértékben). A könnyűbárányár évek óta alig változik, 2014-re 4,8€/kg-ot várnak.

A méretében kicsi ágazatra főleg a farmon történő vágás a jellemző, cseh juhhúst nem árulnak a boltokban. Mindössze néhány 500 egyedet meghaladó professzionális juhászat van az országban, a többi alapvetően mellékfoglalkozású és hobbifarm.

Görögország – Az EU legnagyobb kecskeltartó tagállamában folyamatosan csökken a létszám, és a 2014-re várt állományt 4,186 millió egyedben határozzák meg. (binnen 2,850 millió anya). A juhállomány a 2011-es emelkedést (9,781 millió, benne 6,994 millió anya) követően folyamatosan csökken, és 2014-re 8,377 millió egyed (binnen 6,650 millió anya) remélnék. Az élőállatimportjuk folyamatosan csökken és 2014-ben kétezer tonna (140 ezer egyed) mennyiséget várnak. Az élőállat-exportjuk ezzel szemben a török piac visszaesésével a 2011-es szint fele alá csökken (70 ezer egyed, 2 ezer tonna) 2014-ben. A juhhúsimportjuk fokozatosan csökkent az elmúlt években és 2014-re 7 ezer tonna mennyiséget prognosztizálnak. Ezzel szemben az exportjuk növekedését (3 ezer tonna) várják ebben az évben. Az ország önellátottsága kismértékű emelkedéssel 2014-ben eléri a 95%-ot. Az egy főre jutó fogyasztás 2011-óta (10,5 kg/fő/év) folyamatosan csökken, 2014-ben 9,6 kg-ra esik vissza, de ezen a szinten stabilizálódik – reményeik szerint. A nehézbarányok ára az egyik legalacsonyabb az EU-ban. 2011 óta (380€/100

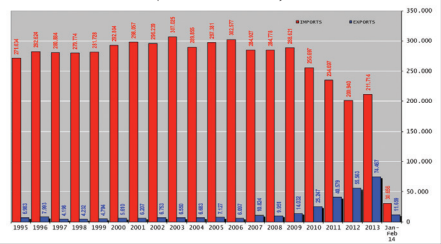
kg vágott-test-egyenértékben) kismértékben csökkent és 2014-ben várhatóan eléri a 359€/100 kg-os szintet. A könnyűbárányok ára is mélyen az EU-átlagár alatt volt 2013-ban (503€/100 kg), de 2014-re kismértékű javulást (513€/100 kg vte) remélnék.

Németország – A kecskeállomány folyamatosan csökken 2011 óta (155 ezer egyed), és 2014-ben a várt létszám 146 ezer egyed. A juhállomány 2010-óta (1,8 millió, benne 1,3 millió anyajuh) fokozatosan csökken, 2014-ben a várható létszám 1,52 millió (binnen 1,07 millió anyajuh) egyed lesz. Az importált élőjuh (főleg Hollandiából és Franciaországból, néhány százaléknál Lengyelországból) létszáma folyamatosan nőtt 2010 óta, 2013-ban 73.259 egyed volt, de 2014-re várhatóan 65.000 egyedre esik vissza. Az élőjuhexport a 2011-es szint (50.789 egyed, 700 tonna) fele alá esik vissza 2014-re (20 000 egyed, 300 tonna). A juhhúsimport 2011 óta (52 600 tonna) 20%-kal esett vissza és a szint 2014-ben is alig változik (43 000 tonna). A juhhúsexport 2010 óta (11 600 tonna) több mint 10%-ot esett, 2014-ben várhatóan eléri a 9 500 tonnát. A teljes fogyasztás 50%-a gyakorlatilag importból származik, amelyben az új-zélandi behozatal aránya a döntő. Az egy főre jutó fogyasztás minimális csökkenése várható, de 2014-ben is eléri a 0,87 kg/fő/év szintet. Könnyűbárány nem kerül piacra az országban. A nehézbarány ára erőteljesen nőtt 2010-óta (425€/100 kg vte), és 2014-ben eléri a 502€/100 kg vte szintet.

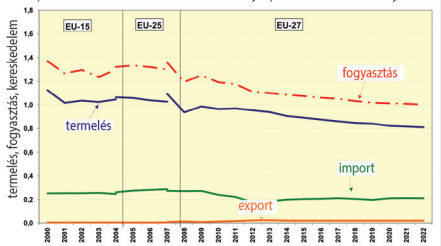
Az ágazatelemzők szerint az előállított termék „niche market”-nek számít, a szektor jövője bizonytalan, folyamatosan tűnnek el a termelők. A török népesség ellátása következtében nagyon sok a nem hivatalos (regisztráció nélküli) vágás. A juhhúsár a kereslet miatt elég magasnak minősíthető.

Irország – A juhállomány 2012-ig (3,43 millió, benne 2,5 millió anyajuh) kismértékben növekedett, de a nehéz tél miatt csökkent 2013-ban (3,324 millió, benne 2,473 millió anyajuh). Az előrejelzésük szerint 2014-ben a létszám minimális mértékben tovább csökken (3,291 millió, benne 2,497 millió anyajuh), de a következő évre némi létszám emelkedést várnak. A főleg Észak-Írországból származó élőjuhimport mennyisége 2011-óta (9 500 tonna) csökken, 2014-re várt mennyisége 8 000 tonnára tehető. Az Egyesült Királyságból kivitt élőjuhexport kevesebb mint felére esett vissza 2011-ben (400 tonna) majd fokozatos növekedéssel 2014-re 1 400 tonna szintet ér el. A juhhúsimport 4 000 tonna szinten stabilizálódik, de a

16. ábra: EU juh- és kecskehús-kereskedelmi mérlege, tonna vágott test egyenértékben (DG AGRI C3)

17. ábra: Az EU juh- és kecskehúsmerlege (2000–2020 millió tonna) (DG AGRI C3)

juhhúsexport valamelyest visszaesik (2013-ban 56 000 tonna – 2014-ben 54 000 tonna). A juhhúsexportban 2013-ig (45 000 tonna) folyamatos volt a növekedés, de 2014-re némi visszaesés (42 000 tonna) várható, mert az utóbbi 20 év legrosszabb tele miatt sok termelő állatot is levágtak. A fő exportpiacuk, Franciaország és Nagy-Britannia mellett Líbiába is szállítottak 2013-ban (mintegy 16.000 tonnát). Az egy főre jutó átlagos fogyasztás 3,4 kg/fő/év szinten volt 2013-ban és 2014-re is ezt a szintet stabilnak látják. Az ország önellátottsági szintje 314%-os volt 2013-ban, de 296%-ra csúszik vissza 2014-ben. A piacra vitt nehézbarányok árban 2011-óta (487€/100 kg vte) bekövetkezett, 2013-ig tartó visszaesés (457€/100 kg vte) javulását várják 2014-re (480€/100 kg vte).

Spanyolország – A 2011-ben (2,693 millió, benne 2,223 millió anya) bekövetkezett kisebb kecske létszám csökkenés után 2013-ban (2,760 millió, benne 2,053 anya) a létszám nőtt ugyan, de a termelő anyalétszám folyamatosan zsugorodott az elmúlt években. Az első negyedéves adatok alapján ez a folyamat 2014-ben is folytatódik (2,621 millió, benne 1,950 millió anya). A juhállomány létszámában hasonló trend játszódott le 2010 és napjaink között. A 2010-es (18,551 millió, benne 14,253 anyajuh) létszámhoz képest 2014-re csaknem hárommillió juh (15,745 millió, benne 12,020 millió anyajuh) és kétféle millió termelő anyajuh tűnt el az ágazatból. 2013-ban (16,574 millió) az összes juhlétszámában is bekövetkezett egy negyedmillió egyed növekedés, de az nem érintette az anyajuhállományt. Az alapvetően Portugáliából származó élőjuhimport nagysága 2012-ben kismértékben visszaesett (4,4 ezer tonna), de 2013-tól 6,4 ezer tonna szintre emelkedett, és ez várható a következő években is. Az élőjuhexport folyamatosan nőtt 2010 (11 900 tonna) és 2013 (26 000 tonna) között, és hasonló szintet várnak 2014-re is. Az export fő célja, Olaszország és Franciaország mellett, az utób-

bi két évben Líbiával egészült ki (ez utóbbi megduplázódott 2013-ban). A juhúsimport 2010 (13 900 tonna) és 2013 (7 500 tonna) között jelentősen visszaesett, de 2014-re némi (8 000 tonna). E tendenciával ellentétben a juhúsexport intenzíven emelkedett ebben az időszakban és a 2010-es 26 600 tonnáról 2013-ra 40 000 tonnára emelkedett. 2014-ea azonban mintegy háromszorosa visszaesést várnak. Az egy főre jutó fogyasztás fokozatosan csökkent a vizsgált időszakban (2010-ben 2,8 kg/év – 2013-ben 2,07 kg/év), és 2014-re további zsugorodást (1,95 kg/év) prognosztizálnak. Ez a folyamat érdekes módon megmutatkozik az önellátottság szintjében is, ami 115,8% volt 2010-ben, ami 2013-ra 154,6%-ra emelkedett, és várhatóan nem változik 2014-ben. Az éves átlagadatokat tekintve a nehézbárányok ára 2012-ig (561 €/100 kg vte) nőtt, de 2013-ban mintegy 10 %-ot esett vissza (504 €/100 kg vte) és 2014-re a 2012-es árszint visszatértét remélik. A könnyűbárányok ára 2011-ben és 2012-ben stabilan 690 €/100 kg vte szinten volt, de 9%-ot esett vissza 2013-ban (625 €/100 kg vte), és jelentős áremelkedést várnak 2014-re (675 €/100 kg vte).

Az ágazat szereplői az új KAP szabályozóitól pozitív eredményeket várnak, különben a kiürülés felé megy a szektor. A kormány támogató programja nélkül folytatódik az állománycsökkenés, nő a termelő állomány élőállatkénti exportja is. A munkanélküliség nagy mértékben segített a juhász munkaerő hiányán, nőtt a fiatalok visszaáramlása a szektorba (nem lévén más munkahely), és ez oktatási és továbbképzési programok indítását igényelte. Az árak az alacsony új-zélandi árak miatt estek vissza, mert a piacokon túl sok lett a nehézbárány. A fogyasztás növelése céljából 2015-ben intenzív kampányt indítanak.

Franciaország – Az elmúlt évek kecsketej-túlermelése és az alacsonyabb árú spanyol tej bevitelének létszámviszaesését és jelentős hányadú állatkivágást eredményezett ez utóbbi években. A teljes éves kecskeállomány 2010 (1,438 millió, benne 1,306 millió anya) és 2013 (1,283 millió, benne 1,092 millió anya) között tapasztalt csökkenése 2014-ben tovább folytatódik (1,232 millió, benne 1,048 millió anya). A juhállomány 2010 (7,922 millió, benne 5,305 millió anyajuh) és 2013 (7,193 millió, benne 5,837 millió anyajuh) között visszaesett, de a termelő anyajuhállomány 2011-ben és 2012-ben meghaladta a 6 millió egyedet. 2014-re azonban a további visszaesés nem kerülhető el (7,049 millió, benne 5,718 anyajuh). A létszámcsökkenés különösen a tejelő állományokat érinti.

Az élőjuhimport mennyisége a 2010 (4 954 tonna, 480 ezer egyed) után némileg visszaesett és 3 880 tonna (370 ezer egyed) szinten stabilizálódott, ami mintegy 1,5%-kal csökken 2014-ben. Az élőjuhexport a 2011-es (8 680 tonna, 754 ezer egyed) szint elérését követően folyamatosan csökken, és 2014-ben 6 900 tonnára (581 ezer egyed) esik vissza, s a következő évben is folytatódik a tendencia. A juhúsimport mennyisége azonban sokszorososa az előbbinek, de tendenciájában hasonló csökkenő tendenciát futott be: 2010-ben még 122 000

tonnát importáltak, de 2010-re már csak 104 000 tonna beérkezését prognosztizálják. Az import döntő hányada Írországból és az Egyesült Királyságból, valamint Új-Zélandról származik, de jelentős a spanyol bárány aránya is. Ezzel párhuzamosan az export (ami az importnak csak mintegy 10%-a) mennyisége is visszaesett: 2010-ben még 11 400 tonna volt, és 2014-re ez a mennyiség 9 800 tonnát érhet el. Az egy főre jutó fogyasztás lassan, de biztosan csökken az országban. A 2010-ben mért 3,39 kg/fő/év szint 3,0 kg-ra változik 2014-re. Ez a változássorozat az ország önellátottságát alig befolyásolta, az 53%-ot alig haladta és haladja meg. Az EU keretén belül a nehézbárányok ára itt a legmagasabb, értéke 2010 (588 €/100 kg vte) és 2012 (624 €/100 kg vte) között jelentősen nőtt, amit 2013-ban (622 €/100 kg vte) enyhe csökkenés követett, és 2014-re a 2012-es szint meghaladását várják (637 €/100 kg vte).

Az előrejelzéseik szerint általános visszaesés várható 2014-ben, kivéve a húsarakat, amelyek nőnek. Érdekes kettősség van jelen az országban: a fogyasztás csökken, az ár nő. Az alacsonyabb igények melletti magas árakat nem tudják indokolni. A bárány burger meglehetősen népszerű, de ennek fogyasztása ugyancsak csökken, és a házi fogyasztás is kb. 10%-ot fejlődik vissza. A piacon évek óta angol-ír-francia (és persze némi EU-) forrásból folytatott promóciós program pozitív hatást ért el a fogyasztásban, de ez inkább átcsoportosítást jelentett, mert az átlagos fogyasztás csökkent a magas árak miatt. A termelési költségek a félé- és extenzív termelési viszonyok és alacsony hozamok miatt túlságosan magasak, és a juhászok alkalmazása nagyon drága.

Olaszország – A kecskeállomány 2010 (982 ezer, benne 823 ezer anya) és 2012 (891 ezer, benne 735 ezer anya) között mintegy 10%-ot esett vissza, de a visszaemelkedett ezt követően és 2014-ben megközelíti (995 ezer, benne 813 ezer anya) és 2015-ben meg is haladja az egy millió egyedet. A juhállományból mintegy 900 ezer egyed tűnt el 2012-ben (7,016 millió, benne 6,297 millió anyajuh), minimálisan nőtt 2013-ban (7,183 millió, benne 6,322 millió anyajuh), és újra csökken 2014-ben (7,110 millió, benne 6,259 millió anyajuh).

Az élőjuhimport drasztikusan esett vissza az utóbbi években: 2010-ben még 22 300 tonna (1,635 millió egyed) volt ennek mennyisége, de 2014-ben már csak 14 400 tonna (1,026 millió egyed) ér el a bevitel szintje. Élőjuhexportra nincs sem ár, sem gyakorlat. Az ország juhúsimportja 2012-es (24 300 tonna) kisebb visszaesést követően növekszik, mennyisége 2013-ban meghaladja a 25 000 tonnát, de 2%-os csökkenés várnak 2014-re. A juhúsexport alig változik, 2010-ben is 2 100 tonnát ér el várhatóan. Az egy főre jutó fogyasztás 1,3 kg-ról (2010) 1,0 kg/fő/év szintre csökkent 2013-ra, és várhatóan nem változik 2014-ben sem. Az ország önellátottsági szintje a 2012-es 44%-ról 2013-ra 34%-ra csökkent, s 2014-ben talán meghaladja a 36%-ot. Az országra a könnyűbárány előállítás és forgalmazás a jellemző. Az ára 2010 (518 €/100 kg vte) és 2013 (635 €/100

kg vte) között intenzíven nőtt, de 2014-re némi csökkenést várnak (615 €/100 kg vte).

Az ágazati értékelés eredménye szerint nagyon nehéz évük volt 2013-ban a kéknyelv betegség ismételt kitörése miatt, ami a kecskeállomány 20%-át érintette. Ebből a szempontból 2014 már rosszabb, mert már 100 ezer egyednek kellett a betegség miatt kivágni. Különösen Szardínia szigetét és a tejtermelő állatokat érintette ez a kitörés. A kiirtások miatt mintegy 27 millió €-t fizettek ki kompenzációként a termelőknek. Sajnos enyhe volt a tél, sok eső esett, kiváló volt a gyep, és a betegség tovább terjedt.

A betegség miatt kevesebb lett a bárány- és a tejhozam is, a kereslet pedig növelte az árakat, s ez különösen a sajt árában jelentkezett (11%-os emelkedésben). Amennyiben a kéknyelv betegség enyhül, növekedésre is számítani lehet, és a belső ellátás is javulni fog. A marhahúspiacon kiálló lóhúsbárány miatt sok fogyasztó áttért a bárányhús fogyasztására, ami az árak emelkedését jelenti. Magyarország a teljes élőjuhbevitel 40%-át adja jelenleg, és a többin Spanyolország, Románia, Macedónia, Szlovákia osztozik, ezért meghatározóbb is lehetne a piacon.

Hollandia – A kecskeállomány folyamatos enyhe emelkedéssel 2014-ben elérheti a 412 ezer egyedet. Ezzel szemben a juhállomány fokozatosan csökken. 2010-ben még 1,2 millió egyedet tartottak, mára (2014) a létszám 1,060 millióra csökken. Az élőjuhimport 2012 (1 100 tonna, 65 000 egyed) után csökkent, 2013-ban csak 700 tonnát (55 ezer egyed) tett ki, és 2014-ben némi növekedésre (900 tonna, 50 000 egyed) van kilátás. Az élőjuhexport 2010 (4 100 tonna (254 ezer egyed) és 2013 (220 000 egyed) között visszaesett, és 2014-re sem változást. A húsimport alig változott az elmúlt években, 2013-ban 23 000 tonna volt, és 2014-re 1,3% csökkenést jósolnak. A juhús export enyhe de fokozatos emelkedést követett az elmúlt években, és 2013-ban 14 000 tonnát ért el, 2014-re 14 100 tonna kivételét tervezik. Az export főleg a német és a francia piacot érinti. Az egy főre jutó fogyasztás 1,4 kg/év/fő szinten stabilizálódott az elmúlt években, és a következő időszakban sem várható ebben változás. Az ország önellátottsági szintje 72–73% közötti szinten stabilizálódott. Az előállított nehézbárány ára 2010 (463 €/100 kg vte) és 2012 között (541 €/100 kg vte) jelentős mértékben nőtt, de csökkent 2013-ban (504 €/100 kg vte), és további visszaesést várnak 2014-re (495 €/100 kg vte).

Az ágazati értékelés szerint a létszám és a termelés csökkenő tendenciája folytatódik a következő időszakban is, ami a piacon elérhető árú mennyiségét is negatívan befolyásolja.

Portugália – A kecskeállományt enyhe, de fokozatos csökkenés jellemezte az elmúlt években, és a létszám 2013-ban 400 ezer egyed alá esett (399 ezer, benne 334 ezer anya), és 1–2%-os további csökkenésre kerülhet sor 2014-ben. A juhállományban hasonló tendencia volt megfigyelhető: a 2010 (2,226 millió, benne 1,791 millió anyajuh) és 2013 (2,074 millió, benne 1,631 millió anyajuh) közötti csökkenés folyta-

tódik 2014-ben is. Az élőállatimport folyamatosan nőtt 2013-ig (1 281 tonna, 120 ezer egyed), és várhatóan ezen a szinten stabilizálódik 2014-ben. Az élőállatexport a 2010-es (321 tonna, 19 ezer egyed) szintről 2013-ra többszörösére nőtt (2 200 tonna, 122 000 egyed), s várhatóan nem változik 2014-ben. A juhhúsimport mennyisége a 2011-es visszaesését (6 176 tonna) követően 2013-ra (6 922 tonna) meghaladta a 2010-es szintet. A juhhúsexport némileg visszaesett 2012-ben (474 tonna), de visszaemelkedett 2013-ban (738 tonna), és ezen a szinten marad 2014-ben. Ez a piaci jelenség főleg a spanyolországi folyamatokkal van összefüggésben, mert az ország fő kereskedelmi partnere Spanyolország. Amennyiben ott áruhiány van (mint az utóbbi időszakban) akkor nő az export és javul az ágazat helyzete, s ha ott nő a termelés, csökken az oda vihető portugál termék mennyisége.

Az ágazati elemzésben a spanyol piactól való függés mellett azt is megállapították, hogy új piac és oda vihető áru jelenleg nem elérhető a portugál termelésben. Az egy főre jutó belső fogyasztás 2011-óta 0,2 kg-ot csökkent, jelenleg 2,4 kg/fő/év szinten stabilnak tekinthető. Az ország önellátottsági szintje néhány %-ot hullámzott az utóbbi években, de mára 77%-os szinten stabilizálódott. Az előállított könnyűbárány ára 0,5–1,0%-ot hullámzott az elmúlt években, és a 436 €/100 kg vte szintet remélhetőleg meghaladja 2014-ben (440 €/100 kg vte).

Lengyelország – Amíg a kecskeállomány mérete folyamatosan növekedéssel elérte 100 ezer egyedet 2013-ra, addig a juhállomány létszáma 250 ezer egyed alá csökkent (benne 135 ezer anyajuh). Az élőjuhimport a 800 tonna szinten stabilizálódott az utóbbi években. Az export 2012-ben elérte az 1 500 tonnát, de felére esett vissza 2013-ban (772 tonna). A juhhúsimport 800 tonna volt 2013-ban, a juhhúsexport pedig 772 tonnát ért el. A nehézbarányok ára nőtt 2012-ig (387 €/100 kg vte), de azóta csökken, és 2014-ben 353 €/100 kg vte szintet érhet el. A könnyűbárányok ára folyamatosan nőtt 2013-ig (477 €/100 kg vte), de jelentős visszaesést várnak 2014-re (400 €/100 kg vte).

Az állományban 2014–2015-re az EU és a kormányzati támogatások miatt jelentős emelkedésre számítanak. Nagyon sok az új kis farmer, akik néhány egyedet tartanak. Ezek támogatásától várnak szektormövekedést.

Egyesült Királyság – A kecskeállomány lassan, de folyamatosan nőtt az elmúlt években, és 2013-ban elérte a 100 ezer egyedet. A juhállományban kettős tendencia érvényesült az elmúlt években. A termelő nőivarú állomány fokozatosan és folyamatosan nőtt 2010 (21,347 millió, benne 13,843 millió anyajuh) és 2013 (22,624 millió, benne 14,849 millió anyajuh) között, ugyanakkor az összes létszám csaknem 300 ezerrel csökkent 2013-ban, és várhatóan visszaemelkedik 2014-ben (22,950 millió, benne 15,0 millió anyajuh). Az élőállatimport eltűnt 2011-ben és 2012-ben, de 500 tonnára nőtt 2013-ban, és várhatóan ennyi lesz 2014-

ben is. Az élőállatexport 9 ezer tonna volt 2013-ban és 10 ezer tonnára nő 2014-ben. A juhhúsimport csökkent 2010 (101 500 tonna) és 2012 (86 500 tonna) között, de nőtt 2013-ban (98 000 tonna), és újra csökken 2014-ben (95 000 tonna). A juhhúsexport viszont a 2012-es (94 900 tonna) megtorpanás után 2013-ban már meghaladta a 100 ezer tonnát (104 500 tonna), de 2014-re 4% feletti visszaesést várnak. A többlet export alapvetően a harmadik országokba irányult, de a Franciaországba történő kivitel nem csökkent.

Az egy főre jutó fogyasztás 2010 (4,73 kg/év/fő) és 2012 (4,20 kg/fő/év) között csökkent, majd emelkedni kezdett (2013-ban 4,43 kg/fő/év), amit 2014-ben kisebb megtorpanás követhet (4,38 kg/fő/év). Az ország önellátottsági szintje az utóbbi két évben némileg csökkent, és 2013-ban 105% volt, amit 2014-re is jósolnak. A piacra vitt nehézbarányok ára csaknem 11%-ot nőtt 2011-ben (502 €/100 kg vte), de 2013-ra 489 €/100 kg vte szintre csökkent vissza. 2014-re viszont minimális emelkedésre (495 €/100 kg vte) számítanak.

Az ágazati értékelés szerint az április közepi árak megfelelőek, ami az áruhiánynak is köszönhető. A termelés várhatóan emelkedik, de megvan a szokásos szezonális is. A juhhús-fogyasztás emelkedését eredményezte a marhahús-kereskedelemben kirobbant lóhúsbotrány. A valódi bárányszarvas-termelési szezon valójában májusban indul el, és az exportban erősödő verseny egy kicsit csökkentheti az árakat.

Magyarország – A kecskeállományban jelentős emelkedésre került sor 2010 (75 ezer, benne 44 ezer anya) és 2012 (89 ezer, benne 47 ezer anya) között, de 2013-ban jelentős létszámzuhanás következett be (66 ezer, benne 33 ezer anya), és talán a következő időszakban nem várható jelentős változás. A juhállományban pozitív hatást figyelhetünk meg a 2012-es (1,238 millió, benne 865 ezer anyajuh) és 2013-as (1,238 millió, benne 889 ezer anyajuh) adatokban, ami a kérődző-szerkezetátalakítási támogatás bevezetésével kapcsolatosan következett be.

A juhállományban azonban statisztikailag nem mutatható ki pozitív hatás a termelésben és az exportban. A termelés ezer tonnával csökkent 2010 (9 609 tonna) és 2013 (8 590 tonna) között. Az élőállatimport 500 tonna (45–47 ezer egyed) körüli szinten stabilizálódott, viszont az exportunk alaposan visszafejlődött. Az export 2010-ben még 7 106 tonna (707 286 egyed) volt, ami 2012-ig 6 774 tonnára (605 436 egyed) csökkent, majd 2013-ban mintegy 80 000 bárány tűnt el a kivitelünkből (6 096 tonna, 525 883 egyed), ami nem jelent meg a tenyészállományban sem. A juhhúsimport 2012 (150 tonna) és 2013 (236 tonna) jelentős mértékben nőtt. A juhhúsexport többszörösére emelkedett 2013-ban (149 tonna), és minimális növekedésre lehet számítani a következő években. Az egy főre jutó átlagfogyasztás 2012 (0,35 kg) és 2013 (0,32 kg/fő/év) között némileg csökkent. Az ország önellátottsága továbbra is 275% körüli szinten van, bár 2014-re némi

csökkenés (271%) várható. A meghatározó könnyűbárány termékünket tekintve 2011 óta (570 €/100 kg vte) folyamatosan csökkent az éves átlagár, és a 2013. év utolsó negyedében bekövetkezett ár visszaesés 520€/100 kg vte szintre vitte le az éves átlagárát. A kisebb hányadban exportált nehézbarány ára hasonló tendenciát követett: 2011 (640 €/100 kg vet) óta az ár fokozatosan csökkent, és a 2013-as piaci változások az előre becsült éves átlagárát 585 €/100 kg vte szintre csökkentette. A 2014. év első negyedében az árak tovább csökkentek. A nehézbarányok esetében az 500 €/100 kg, míg a könnyűbárányoknál 550 €/100 kg vte árszínvonal várható 2014-ben.

III. A világpiacot meghatározó országok juhszektorának jellemzői

A két országra vonatkozó adatok L.J. Colby feldolgozásában a „Meat and Livestock Australia”, illetőleg a „Beef and Lamb New Zealand” statisztikai adataiból származnak. Az exportpiacok közötti megoszlásra vonatkozó elemzések a fenti szerző feldolgozásában a „GTIS, Agricultural and Horticultural Development Board” adataiból származnak.

3.1. Ausztrália juhústermelése

A megelőző évek 2012-ig (74,7 millió egyed) tartott létszám emelkedését 2013-ban kisebb csökkenés követte (74,2 millió), és 2014-ben további kétfélmillió (-3%) visszaesést várnak. Ennek hátterében alapvetően a takarmányhelyzet (kevés csapadék és gyenge gyepek) van. A levágott bárányok számában (amely 21,9 millió egyedre nőtt 2013-ig) 4,3% csökkenés következhet be 2014-ben (20,95 millió egyed). A felnőtt juh vágások száma mintegy 50%-kal csökkent 2012 (6,063 millió egyed) és 2013 (9,537 millió egyed) között, és ez az érték 2014-ben (6,1 millió egyed) várhatóan 36%-kal csökken. A létszám és a vágások számának emelkedésével párhuzamosan módosult a csontosústermelés is. A bárányszarvas-termelés 460 ezer tonnára nőtt 2013-ig, és az előre jelzések szerint 440 ezer tonnára (-4,3%) csökken 2014-ben. A felnőtt juhhús termelésében a 2013-as év kiemelkedőnek számít (214 ezer tonna), amit a 2012 évi szint alá (137 ezer tonna) való visszaesés követ 2014-ben. A vágott test súlya a bárányok esetében nem változik (maradt a 2013-ban alkalmazott 21,0 kg), de a felnőtt juhok vágott test súlya fél kg-mal nő (22,5 kg) 2014-ben.

Az exportra kerülő bárányszarvas mennyisége 214 ezer tonnára nőtt 2013-ig, és az előre jelzések szerint 1,4%-os veszteséget (211 ezer tonna) szenved el 2014-ben. A felnőtt juhhúsban a 172 ezer tonna kivitel (2013) 36%-os visszaesés követi 2014-ben (110 ezer tonna). A hazai felhasználás csökkenő adataiból következik, hogy az exportigények kielégítése céljából a belső önellátottságot is csökkentik. Ez az érték 224 ezer tonna volt 2012-ben, 210 ezer tonna 2013-ban, és várhatóan 193 ezer tonna (-8,1%) lesz 2014-ben.

3.2. Új-Zéland juhhústermelésének tendenciái

A 2012–13-as szezon (31,263 millió egyed) csekély (100 ezer egyed) létszámnövekedését a 2013–14-es szezonban 1,1%-os visszaesés (30,905 millió egyed) követi. A termelő anyajuhállományban (2012–13-as szezonban 20,411 millió) várhatóan csak 0,3%-os csökkenésre kerül sor a 2013–14-es szezonban (20,359 millió). A tenyésztésbe állított jerkeállomány létszámában azonban erőteljes visszaesés (17,2%) várható a két fenti termelési szezon között (2,381 – illetve 1,971 millió egyed), ami önmagában jelentős szaporulat és termelés visszaesést eredményez. A csökkenés a szárazság okozta gyephiány következménye, ami a szaporaság 2,3%-os (112%) és a bányalétszám (26,123-mal szemben csak 25,0 millió) 4,3%-os visszaesését eredményezte. E kettő összességében a bányavágások számában 6%-os csökkenést okozott/okoz a két szezon között (21,269-el szemben 20,0 millió egyed). A hústermelés növelése céljából némileg növelték (17,98-al szemben 18,2 kg) a bányák vágott test súlyát. Ezzel együtt is 4,8%-os visszaeséssel számolnak a bányahús termelésben (382 500 tonnával szemben csak 364 000 tonna). A termelésben való csökkenés az exportban 5,4%-os zsugorodást eredményeznek a 2013–14-es szezonban.

Az új-zélandi áru EU-ba való behozatala kétféle tendenciát követ. A friss hűtött hús mennyisége decembertől intenzíven növekszik és februárban éri el csúcspontját (az utóbbi két szezonban ez egyaránt meghaladta a 9 ezer tonnát), és március, valamint május között intenzíven csökken, s júniusra a havi kétezer tonna alá esik. A behozott havi mennyiség szeptemberig ezen a szinten is marad, de októbertől már eléri a 3 ezer tonnát és újra növekszik. A fagyasztott hús mennyisége ezzel szemben októberben éri el csúcspontját (havi 7,3 ezer tonna volt az utóbbi két szezonban), majd decemberig csökken, és azt követően februárig növekszik. A március és áprilisi alacsony szint után májusban ismét elindul az intenzív növekedés, amely június végétől ismét csökken egészen szeptemberig. Ez a növekedési folyamat a 2012–13-as szezonban márciustól szeptemberig tartott.

3.3. Ausztrália juhhúsexportjának megoszlása

Az ausztrál juhhús export 2011 és 2013 között 257 350 ezer tonnáról 397 320 tonnára nőtt. Az utóbbin belül 221 920 tonna volt a bány és 176 390 tonna a felnőtt juhhús. A 2013 és 2014 első két havi mennyiségeket összevetve a mennyiség 20,6%-ot nőtt (59 190-ről 71 390 tonnára). Ezen belül a bányhús aránya 14,5%-ot, a felnőtt juhhús aránya pedig 28,0%-ot emelkedett. Az éves mennyiségből a meghatározott kvóta miatt 16 000 tonnát alig meghaladó hányad került az EU-ba (2013-ban 16 890 tonna). Az EU-28-ba az első két hónapban 80,4%-kal nőtt a behozatal 2014-ben, bár a mennyiség mindössze 4 060 tonna volt.

A fenti éves szintű EU-ba történő exportból 2013-ban 13 030 tonna az Egyesült Királyságba (EK) érkezett. A 2014 első két hónapjában az

EK-ba behozott mennyiség 69%-kal emelkedett (2 980 tonna). A többi tagállam közül Franciaország részesedése jelentősebb (éves szinten 2013-ban 1 440 tonna), a fennmaradóké elenyésző.

Az export-célországokban bekövetkező változás a nem EU-országok esetében figyelhető meg. Ez 2011 (240 900 tonna) és 2013 (381 430 tonna) között hatalmasat emelkedett. Az első két hónap adatait alapul véve a növekedés ezen a területen 18,2%-ot nőtt (56 940-ről 67 330 tonnára). Az emelkedő mennyiségben Kína részesedése drámai mértékben növekedett: 2011-ben még csak 38 750; 2012-ben már 56 000; és 2013-ban pedig 108 690 tonnát szállítottak ide! Az első két hónap adataiban a Kínába exportált mennyiség 17,3%-ot emelkedett (17 770 tonna volt 2014-ben). Az a tény, hogy a Kínába irányuló export növekedése a belső fogyasztás csökkentését is eredményezi, a fenti számok alapján érthető meg igazán.

Az éves mennyiséget tekintve az USA áll a második helyen, importja kismértékben nőtt az elmúlt években, 2013-ban elérte a 48 330 tonnát. A listán az Egyesült Arab Emírátsok (25 370 tonna), Malajzia (18 070 tonna), Szaúd-Arábia (16 620 tonna) követte, és Pápua Új-Guinea, Bahrein, Jordánia, Japán, Hongkong következett jelentős mennyiséggel. Az összes többi ország 96 770 tonnát importált innen 2013-ban. Az első két hónap adataiban minden piacot tekintve nőtt a kivitel aránya, ami például Hongkong esetében 117,5% volt.

3.4. Új-Zéland exportpiacainak megoszlása

Az itt előállított juhhús részben friss, részben fagyasztott formában jut el a piacokra. A friss hús döntő hányada az EU piacaira kerül, míg a teljes juhhúsexport döntő hányadát a nem EU-tagországok importálják.

Az exportált friss juhhús mennyisége 2011 (62 320 tonna) és 2013 (71 880 tonna) között jelentős mértékben emelkedett. Ebből 44 360; illetve 51 170 tonna érkezett az EU-ba, amelynek döntő hányada az EK fogyasztóihoz jutott (25 290, illetve 32 460 tonna). 2013-ban Franciaország 7 440; Németország 4 160; Hollandia 3 720 tonnával részesedett a behozatalból. Az első két havi adatokat vizsgálva (2013–2014) a friss juhhús exportja 8,0%-kal esett vissza, s az EU-ba érkezett mennyiség 6,5%-kal csökkent (13 200 tonna). Hollandiát kivéve az első hónapokban minden érintett tagállam esetében csökkent a behozatal, ami Franciaországot érintette legerősebben (32,4%-kal, mennyisége 1 860 tonna volt).

A nem EU-országokba 2013-ban 20 710 tonna friss juhhús jutott, amiből 7 440 tonna került az USA-ba. Az első két hónap adatait tekintve (a fentiek szerint) 15,8%-kal esett vissza a friss hús ezen piacokra jutott mennyisége (2 670 tonna).

A teljes juhhúsexport 2011 (328 170 tonna) és 2013 (397 810 tonna) között mintegy 20%-kal emelkedett. Ebből az EU-ba irányuló export 142 970; illetve 136 890 tonnával részesedett. Az első két havi adatokat vizsgálva (a fentieknek megfelelően) az EU-ba 4,8%-kal esett vissza (mennyisége 29 030 tonna volt).

Az EU-ba innen érkező juhhús kevesebb mint fele érkezett az EK-ba 2011-ben (60 490 tonna), ami arányában megközelítette a 60%-ot 2013-ban (71 030 tonna). Az utóbbi szám azt jelenti, hogy az EK majdnem annyit importált 2013-ban innen, mint ami a teljes friss hűtött kivitel. Érdekes módon, a többi EU-tagállam esetében az ide irányuló juhhús mennyisége csökkent ezen időszak alatt. 2013-ban Németország állt a lista második helyén 19 310 tonnával, amit Franciaország (12 970 tonna), Hollandia (11 800 tonna), Belgium (6 300 tonna), Görögország (3 410 tonna), Svédország (2 850 tonna), Olaszország (2 790 tonna), és Spanyolország (2 660 tonna) követett.

Az első két hónap adatait vizsgálva az ide irányuló export az EK-t érintette a legnagyobb hányadban (-15,4%, mennyisége 14 050 tonna), de visszaesett Svédország (-15,1%), Spanyolország (-23,3%), és Franciaország (-3,3%) importja is. A többi tagállam esetében eltérő hányadú emelkedést figyelhetünk meg, ami Olaszország adataiban volt a legnagyobb (51,0%), de az ide érkezett mennyiség 490 tonna volt.

A nem EU-tagországokba irányuló export 2011 (185 200 tonna) és 2013 (260 620 tonna) csaknem 80 ezer tonnával nőtt. Az első két havi adatokat tekintve (előbbieket szerint) a növekedés 15,6% volt (mennyisége elérte az 57 660 tonnát).

Az export keretében Kína szerepe évente szinte megduplázódott: 2011-ben még 43 870 tonna volt; 2012-ben 77 570; és 2013-ban 141 540 tonnára emelkedett. Ez nem csak azt jelenti, hogy Kína importja már 2012-ben meghaladta az EK 2013-as importját, de azt is, hogy 2013-ban a teljes EU bevitelét túlszárnyalta. Kína importja az első két hónap adatait tekintve (előbbieket szerint) 41,4%-kal emelkedett 2014-ben.

A listán az USA foglalja el a második helyet, mennyisége 20 380 tonna volt 2013-ban. Szaúd-Arábia volt a második (15 070 tonna), Kanada a harmadik (10 4640 tonna), Hongkong a negyedik (4 780 tonna) helyet foglalta el. Az összes többi fennmaradó ország importja ekkor 68 390 tonnát tett ki.

Az első két hónap mennyiségét vizsgálva megfigyelhető, hogy Kína mellett Hongkong importja (12,5%) nőtt, míg a többi visszaesett: USA -24,8%; Szaúd-Arábia -21,2%; Kanada -16,6%; és az összes többi ország esetében -9,5%.

3.5. Az exportirány értékelése

A fentiekből egyértelműen következik, hogy Kína messze a legnagyobb importórré vált, és a piac meghatározója is lett. Az új-zélandi és az ausztrál export egyre nagyobb hányadban ide irányul, tekintettel arra, hogy a fizetőképes kereslet is növekszik. A megelőző években még inkább az olcsóbb termékek (a vágott test első fele) kerültek a piacra és a drágább comb jutott az EU-ba. Az utóbbi évben viszont már intenzíven emelkedik a Kínába szállított drágább termékek aránya és mennyisége. Ez csökkenti az EU-piacokra jutó teljes behozatal mennyiségét, így az EU belső ellátottságát.

Dr. Kukovics Sándor